

Polityka – poziom rozszerzony

W zadaniach 1 – 4 wybierz poprawną odpowiedź:

Część I

Zadanie 1.

1 p.

Jedynym państwem w Europie, w którym nie ma spisanej konstytucji, a zamiast niej ustrój określa szereg aktów prawnych jest:

- a) Belgia
- b) Wielka Brytania
- c) Portugalia

Zadanie 2.

1 p.

Głównym założeniem monizmu politycznego jest:

- a) kierowanie wszystkimi dziedzinami życia społecznego przez jedno określone centrum
- b) podporządkowanie mass-mediów rządowi
- c) kontrola parlamentu nad pracami władzy wykonawczej

Zadanie 3.

1 p.

Termin tezauryzacja oznacza:

- a) galopującą inflację
- b) gromadzenie rezerw finansowych
- c) deprecjację waluty

Zadanie 4.

1 p.

Zgodnie z konstytucją PRL z 1952r. najwyższą władzę w Państwie sprawował:

- a) Prezydent PRL
- b) Rada Państwa
- c) Sejm PRL

Zadanie 5.

1 p.

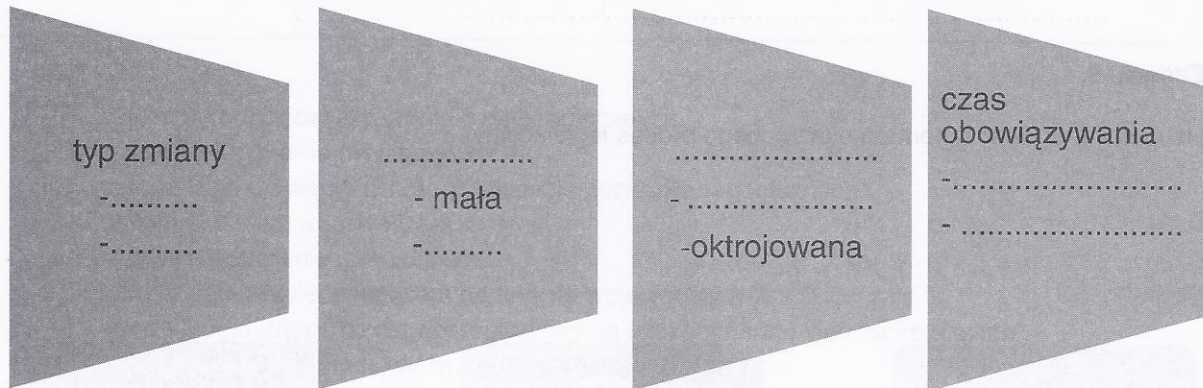
Wśród podanych nazwisk podkreśl te osoby, które pełniły funkcję Ministra Spraw Zagranicznych po 1989r.

Waldemar Pawlak, Dariusz Rosati, Marek Borowski, Jarosław Kaczyński, Władysław Bartoszewski, Jacek Kuroń, Anna Fotyga

Zadanie 6.

3 p.

W podanym schemacie typów konstytucji uzupełnij brakujące elementy:

Zadanie 7.

1 p.

W oparciu o podaną niżej mapę wypisz 3 zmiany w kształcie geopolitycznym Europy po 1989r.

http://mundialowo.blox.pl/resource/mapa_europa_ups.jpg/

1.
2.
3.

Zadanie 8.

2 p.

Do podanych definicji dopisz terminy:

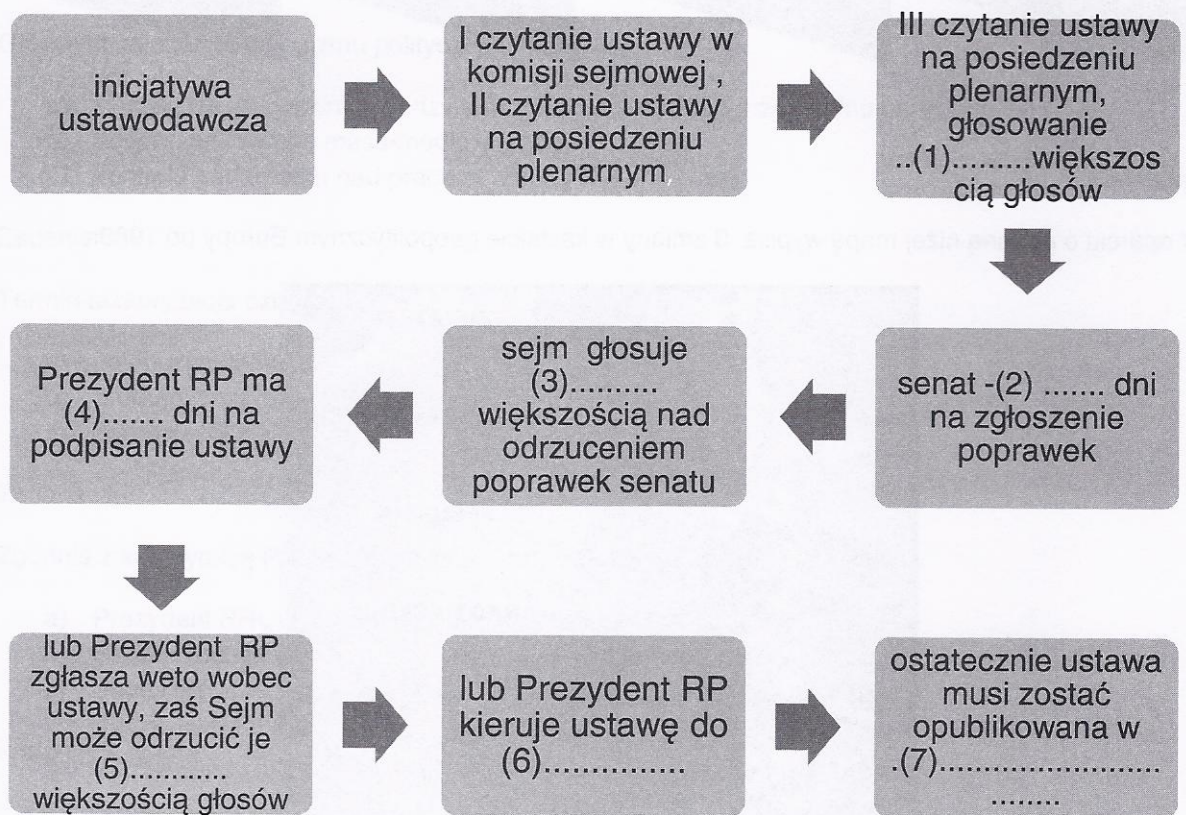
- a) Organ Sejmu RP złożony z marszałka i wicemarszałków; kieruje pracami sejmiku, ustala plan jego prac i koordynuje prace komisji -
- b) Typ administracji podlegający poszczególnym ministrom ,np. komendy policji -

- c) Wniosek o odwołanie Rady Ministrów złożony przez grupę min. 46 posłów, z jednoczesnym wskazaniem nazwiska nowego Prezesa Rady Ministrów -
- d) Organ kontroli państwowej, badający legalność, gospodarność, rzetelność i celowość działań m.in. organów administracji państwowej i NBP -

Zadanie 9.

1 p.

Uzupełnij fragment schematu ukazującego proces legislacyjny:

Zadanie 10.

3p.

Posegreguj zadania samorządu terytorialnego w Polsce, wpisując litery w odpowiednie miejsca tabeli:

gmina	powiat	samorząd wojewódzki	województwo

- a) usuwanie odpadów szczególnie niebezpiecznych
- b) zarząd i utrzymanie dróg krajowych
- c) zarząd i finansowanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych
- d) utrzymanie sieci wodno-kanalizacyjnej
- e) zarząd i utrzymanie gimnazjów
- f) nadzór nad bezpieczeństwem na terenie województwa
- g) starania o fundusze na rozwój regionalny na szczeblu krajowym i europejskim
- h) utrzymanie szpitali specjalistycznych
- i) utrzymanie straży miejskiej
- j) zapewnienie dostępu do lekarza „pierwszego kontaktu”
- k) zarząd i utrzymanie ośrodków doskonalenia zawodowego nauczycieli
- l) wydawanie praw jazdy
- m) rejestracja aktów urodzenia

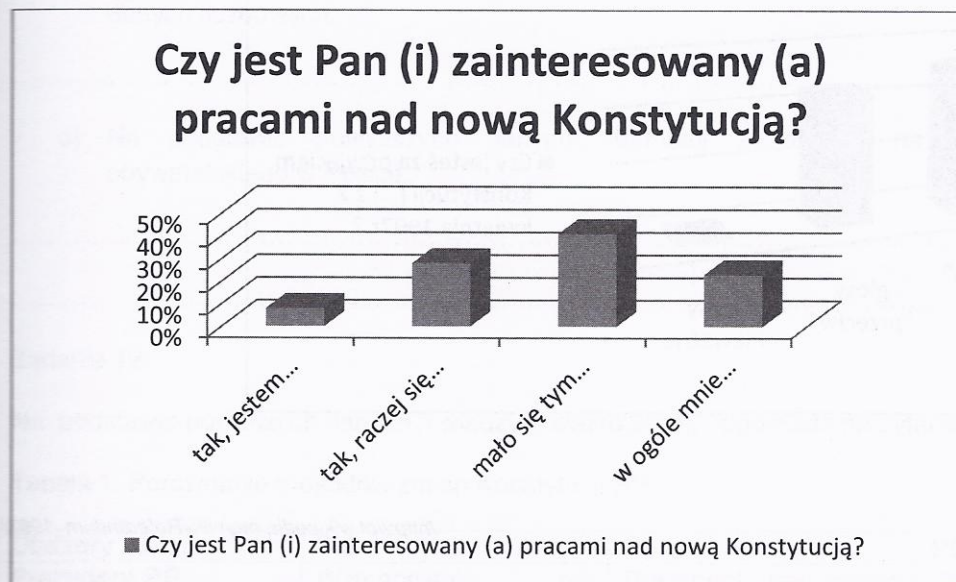
Część II

Zadanie 11.

2 p.

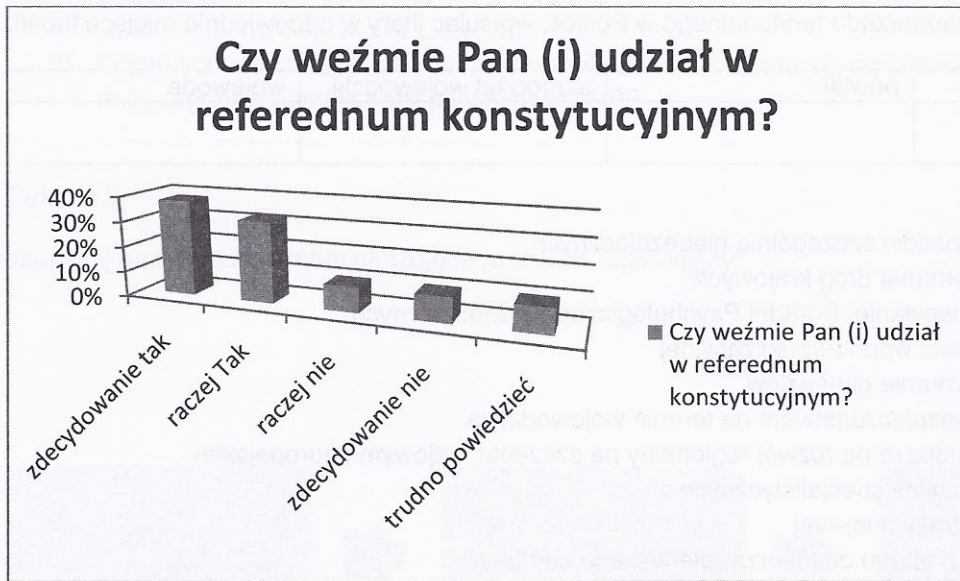
Porównaj dane źródłowe i odpowiedz na poniższe pytania:

Wykres 1.

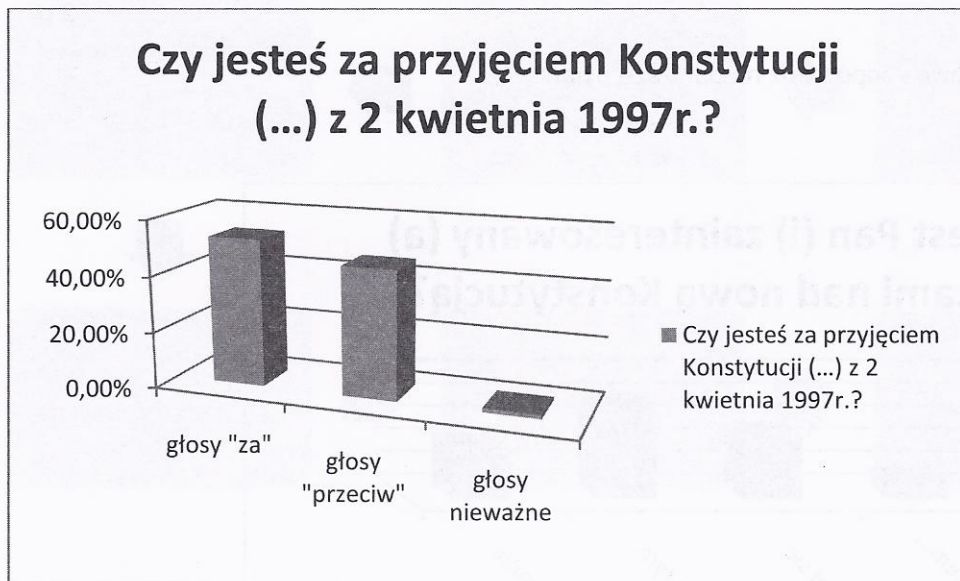
/www.tns-global.pl/abin/r/62/022-97.pdf/

Wykres 2.

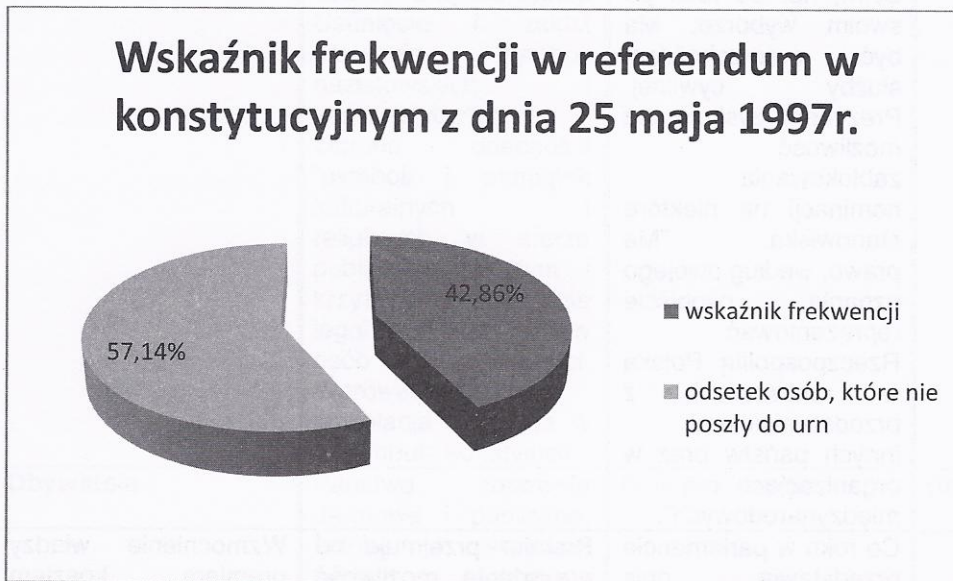
[/www.tns-global.pl/abin/r/62/022-97.pdf/](http://www.tns-global.pl/abin/r/62/022-97.pdf/)

Wykres 3.

[/http://pl.wikipedia.org/wiki/Referendum_1997/](http://pl.wikipedia.org/wiki/Referendum_1997/)

Wykres 4.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Referendum_1997/

a) Porównaj odsetek osób deklarujących zainteresowanie Konstytucją z dnia 02. 04. 1997r., a stanowiskiem wyrażonym przez społeczeństwo w referendum. Odwołaj się do danych liczbowych.

b) Porównaj odsetek osób zainteresowanych udziałem w referendum w sprawie Konstytucji z dnia 02.04.1997r. z frekwencją podczas referendum. Sformułuj wniosek. Odwołaj się do danych liczbowych.

c) Na podstawie powyższych danych sformułuj 2 wnioski na temat społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Zadanie 12.

3 p.

Na podstawie poniższych danych i wiedzy pozarządowej odpowiedz na pytania:

Tabela 1. Porównanie projektów zmian Konstytucji RP.

Obszary zmian	PiS	PSL	PO
Prezydent RP	Wzmocnienie roli głowy państwa. Ogłasza w porozumieniu z rządem kierunki rozwoju państwa. Prezydent na czele rady ds. sądownictwa. Może w większej ilości	Prezydent ma prawo weta, ale Sejm może je odrzucić zwykłą większością głosów	Ograniczenie władzy prezydenta, żeby pełnił tylko funkcję reprezentacyjną. Ograniczenie prawa weta. Sejm będzie mógł odrzucić je bezwzględną większością głosów.

	okoliczności rozwiązać Sejm, np. do roku po swoim wyborze. Ma być zwierzchnikiem służby cywilnej. Prezydent zyskuje też możliwość zablokowania nominacji na niektóre stanowiska. "Ma prawo, według swojego uznania, osobiście reprezentować Rzeczpospolitą Polską w rokowaniach z przedstawicielami innych państw oraz w organizacjach międzynarodowych".		
Rada Ministrów	Co roku w parlamencie przedstawia opis swoich działań w dziedzinie walki z przestępczością, zwłaszcza z nieprawidłowościami w administracji publicznej. Zakaz pełnienia innych funkcji przez członka Rady Ministrów	Premier przejmuje od prezydenta możliwość mianowania i odwoływania przedstawicieli Polski zagranicą.	Wzmocnienie władzy premiera kosztem prezydenta. Wprowadzenie polskiej wersji urzędu kanclerskiego. Będzie m.in. jako jedyny prowadził politykę zagraniczną.
Parlament	Zmniejszenie składu Sejmu do 350 parlamentarzystów, a Senatu do 50. Prezydent będzie miał możliwość, za zgodą rządu, wprowadzania rozporządzeń z mocą ustawy. Potem muszą jednak być zatwierdzone przez parlament	Senat składa się z reprezentacji m.in. samorządów terytorialnych, zawodowych, organizacji pozarządowych i przedstawicieli Polonii. Ma prawo przeglądania ustaw w celu sprawdzania skutków ich wprowadzenia. Sejm może odrzucić prawo Unii Europejskiej, jeśli nie naruszy to praw i wolności obywatelskich.	Zmniejszenie liczby posłów i senatorów
Sądownictwo	Zapis o "bezwzględny" zwalczaniu lekceważenia prawa i nadużywaniu władzy publicznej. Większa kontrola władz nad sądami.	Brak propozycji	Brak propozycji
Światopogląd	Ochronę życia "od poczęcia do naturalnej śmierci", co może	Brak propozycji	Brak propozycji

	implikować zaostrenie ustawy antyaborcyjnej. Usunięcie i zakaz używania symboli nazistowskich i komunistycznych. Obrona obecności "symboli i pamiątek kulturalnych i religijnych w sferze publicznej", w tym i krzyży. Wykluczenie legalizacji związków osób tej samej płci. Wprowadzenie odwołania do Boga w preambule konstytucji.		
Obywatele	Państwo zapewnia darmowe i publiczne: opiekę socjalną, system ochrony zdrowia i szkolnictwo. Wprowadzenie nowej kategorii prawa - prawo do jawności. Otwarcie korporacji.	Brak propozycji	Brak propozycji

Tekst 1.

„Proponowane przez PO zmiany zakładają, aby „prezydent nadal był wybierany w wyborach powszechnych /.../, ale weto prezydenckie nie mogłoby skutecznie blokować woli większości w parlamencie, która wygrała wybory i utworzyła rząd”, mówił premier. Weto „byłoby do przełamania bezwzględna większością głosów”. „A więc połowa głosów w parlamencie wystarczyłaby, aby weto prezydenckie odrzucić” - zaznaczył Tusk. W ten sposób skonstruowane weto „byłoby przydatne - nie blokowałoby, ale nakłaniałoby do refleksji wtedy, kiedy pojawiłyby się zasadne uwagi ze strony prezydenta, że w projekcie ustawy jest coś, co może budzić niepokój”. Zgodnie z propozycjami zmianie uległyby również okoliczności, w których prezydent kieruje do Trybunału Konstytucyjnego skargę konstytucyjną. „To rzecz ważna, bo nie tylko my mieliśmy wrażenie, że czasami skarga do Trybunału nie wynika z obawy, że coś jest niezgodne z konstytucją, tylko była traktowana jak substytut weta, jako takie weto zastępcze” - podkreślił szef rządu. Donald Tusk chce więc, by skarga konstytucyjna, tak jak obecnie, „zatrzymywała wejście w życie ustawy”, ale Trybunał miałby tylko trzy miesiące na jej rozpatrzenie. Premier opowiedział się również, by „zniknęły w konstytucji nieudomowienia dotyczące polityki zagranicznej” i aby „ostatecznie w konstytucji rozstrzygnąć na rzecz władzy wykonawczej - rządu i premiera - kompetencje dotyczące polityki zagranicznej. /.../ Oczywiście nie odbierając w żadnym wypadku prezydentowi tej istotnej roli reprezentowania Rzeczypospolitej i także wygłaszania stanowisk, pod warunkiem że są uzgodnione z polskim rządem” - zaznaczył. PO proponuje także, by Rada Bezpieczeństwa Narodowego oraz Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji „nie były już ciałami umocowanymi konstytucyjnie”. W przypadku KRRiT - tłumaczył szef rządu - oznaczałoby, że na poziomie ustawy uregulowane byłyby kwestie dotyczące ładu medialnego, a nie na poziomie konstytucji. Grzegorz Schetyna dodał, że planowane jest także podniesienie wymaganego progu podpisów, jakie powinny przedstawić osoby kandydujące na urząd prezydenta. Obecnie jest to 100 000, a proponuje się 300 000. Odpowiadając na pytania dziennikarzy, Donald Tusk wyjaśnił, że jeśli chodzi o ustępstwa dotyczące nowej konstytucji, to zostawia to klubom parlamentarnym. „Mogę dziś powiedzieć, że nie chodzi o pojedynek, czyje poprawki zwyciężą. Jeśli będzie kilka projektów poprawek – to dobrze. Ułatwi to Polakom wybór, czyje są lepsze, a czyje gorsze”, powiedział premier. Natomiast na pytanie odnośnie terminu wejścia w życie znowelizowanej konstytucji premier powiedział: „Myślę, że w tej kadencji to możliwe, ale trudne, a w przyszłej – łatwiejsze i prawie pewne”.

<http://www.platforma.org/pl/aktualnosci/newsy/art1932,proponujemy-zmiany-w-konstytucji.html/>

a) Projekt zmian której partii zmierza w stronę prymatu władzy wykonawczej nad ustawodawczą?

.....

b) Porównaj propozycje zmian konstytucji w zakresie uprawnień Prezydenta RP i Rady Ministrów RP .

.....

c) Który z zaproponowanych modeli ustrojowych najbardziej zbliża Polskę do współczesnej Francji?

.....

d) Wybierz program polityczny, z którą najbardziej zbliżony jest projekt zmian konstytucji, zaproponowany przez PiS:

- a) Socjaldemokratyczny
- b) Chadecki
- c) Konserwatywny
- d) Komunistyczny

Poprawna odpowiedź:

e) Jaką rolę dla głowy państwa przewiduje projekt PO?

.....

f) W projekcie której partii Sejm ma największe możliwości odrzucenia weta Prezydenta?

.....

Zadanie 13.

4 p.

Na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na poniższe pytania:

Tekst 1.

„ Art.39. Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat siedem bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. Zgromadzenie Narodowe zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej w ostatnim kwartale siedmioletnia swego urzędowania.

Art.43. Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje władzę wykonawczą przez odpowiedzialnych przed Sejmem ministrów i podległych im urzędników.

Art.44. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawy wraz z odpowiednimi ministrami i zarządza ogłoszenie ich w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej. Prezydent Rzeczypospolitej celem wykonania ustaw i z powołaniem się na upoważnienie ustawowe, ma prawo wydawać rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia, rozkazy i zakazy i przeprowadzenie ich użyciem przymusu zapewnić.

Takież prawo w swoim zakresie działania mają ministrowie i władze im podległe.

Każdy akt rządowy Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga dla swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego ministra, którzy przez podpisanie aktu biorą zań odpowiedzialność.

Art.45. Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Rady Ministrów, na jego wniosek mianuje i odwołuje ministrów, a na wniosek Rady Ministrów obsadza urzędy cywilne i wojskowe zastrzeżone w ustawach.

Każdy urzędnik Rzeczypospolitej musi podlegać ministrowi, który za jego działania odpowiada przed Sejmem.

Nominacje urzędników kancelarii cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej kontrasygnuje Prezes Rady Ministrów i jest za ich działania odpowiedzialny przed Sejmem.

Art.51. Za czynności urzędowe Prezydent Rzeczypospolitej nie jest odpowiedzialny ani parlamentarnie, ani cywilnie.

Za zdradę kraju, pogwałcenie Konstytucji lub przestępstwa karne Prezydent Rzeczypospolitej może być pociągnięty do odpowiedzialności tylko przez Sejm uchwałą, powziętą większością 3/5 głosów, przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Sprawę rozpatruje i wyrok wydaje Trybunał Stanu według postanowień osobnej ustawy. Z chwilą postawienia w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu - Prezydent Rzeczypospolitej jest zawieszony w urzędowaniu.

Art.56. Rada Ministrów ponosi solidarną odpowiedzialność konstytucyjną i parlamentarną za ogólny kierunek działalności Rządu.

Poza tym ponoszą ją ministrowie oddzielnie, każdy w swoim zakresie, za działalność w urzędzie, a to zarówno za zgodność tej działalności z Konstytucją i innymi"

/Konstytucja marcowa z dnia 17 marca 1921r./

Tekst 2.

„Art. 3.

Art. 25 ustawy z dnia 17 marca 1921 r. otrzymuje brzmienie następujące:

Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje, otwiera, odracza i zamyka Sejm i Senat. Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów i corocznie najpóźniej w październiku na sesję zwyczajną. Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Sejm w każdym czasie na sesję nadzwyczajną wedle własnego uznania, a winien to uczynić na żądanie 1/3 ogółu posłów w ciągu dwóch tygodni. Inne wypadki zebrania się Sejmu na sesję nadzwyczajną określa Konstytucja. Odroczenie wymaga zgody Sejmu, jeżeli ma być w ciągu tej samej sesji zwyczajnej powtórzone, lub jeżeli przerwa ma trwać dłużej niż 30 dni. Rząd składa Sejmowi na sesji projekt budżetu wraz z załącznikami (art. 4) nie później niż na 5 miesięcy przed rozpoczęciem następnego roku budżetowego. Od chwili złożenia Sejmowi projektu budżetu sesja sejmowa nie może być zamknięta, dopóki budżet nie będzie uchwalony, lub dopóki nie upłyną terminy, przewidziane w niniejszym artykule. Jeżeli Sejm najdalej w ciągu 3 1/2 miesięcy od dnia złożenia przez Rząd projektu budżetu nie uchwali, Senat przystępuje do rozważania złożonego projektu. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni nie prześle Sejmowi swojej uchwały w przedmiocie budżetu wraz z przyjętymi zmianami, uważa się, że przeciw projektowi zarzutów nie podnosi (art. 35 ust. 1). Jeżeli Sejm w ciągu 15 dni po otrzymaniu budżetu z przyjętymi przez Senat zmianami ponownej uchwały nie poweźmie (art. 35 ust. 3), uważa się poprawki Senatu za przyjęte. Prezydent Rzeczypospolitej ogłasza budżet jako ustawę w brzmieniu:

- a) przyjętem przez uchwałę Sejmu, jeżeli Sejm i Senat budżet w ustalonych terminach rozpatrzyły i Sejm, bądź przyjął, bądź odrzucił poprawki Senatu (art. 35 ust. 3);
- b) przyjętem przez Sejm, albo przez Senat, jeżeli tylko Sejm, względnie Senat uchwalił budżet w oznaczonym terminie;

c) projektu rządowego, jeżeli ani Sejm ani Senat w oznaczonych terminach uchwał co do całości budżetu nie powzięły. Postanowienie, zawarte w ustępie poprzednim artykułu niniejszego, nie ma zastosowania, jeżeli Sejm odrzuci w całości przedłożony przez Rząd projekt budżetu. Jeżeli Sejm jest rozwiązany, a budżet na dany rok budżetowy lub przynajmniej prowizorium budżetowe na czas aż do zebrania się nowego Sejmu nie jest uchwalone. Rząd ma prawo czynić wydatki i pobierać dochody w granicach zeszłorocznego budżetu aż do uchwalenia przez Sejm i Senat prowizorium budżetowego, które Rząd obowiązany jest złożyć Sejmowi na pierwszym posiedzeniu po wyborach. Jeżeli Sejm jest rozwiązany, a ustawa zezwalająca na pobór rekruta nie jest uchwalona. Rząd ma prawo zarządzić pobór rekruta w granicach zeszłorocznego, przez Sejm uchwalonego, kontyngentu.

Art. 4.

Art. 26 ustawy z dnia 17 marca 1921 r. otrzymuje brzmienie następujące:

Prezydent Rzeczypospolitej rozwiązuje Sejm i Senat po upływie czasu, na który zostały wybrane (art. 11). Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm i Senat przed upływem czasu, na który zostały wybrane, na wniosek Rady Ministrów umotywowanem orędyem, jednakże tylko raz jeden z tego samego powodu. Wybory odbędą się w ciągu 90 dni od dnia rozwiązania, termin ich będzie oznaczony bądź w orędziu Prezydenta o rozwiązaniu Sejmu i Senatu, bądź w uchwale Sejmu lub Senatu.

Art. 5.

Art. 44 ustawy z dnia 17 marca 1921 r. uzupełnia się następującymi końcowymi postanowieniami:

Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo w czasie gdy Sejm i Senat są rozwiązane, aż do chwili ponownego zebrania się Sejmu (art. 25), wydawać w razie nagłej konieczności państwowej rozporządzenia z mocą ustawy w zakresie ustawodawstwa państwowego. Rozporządzenia te nie mogą jednak dotyczyć zmiany Konstytucji i spraw przewidzianych w art. 3 ust. 4; art. 4, 5, 6, 8, 49 ust. 2; art. 50 i 59 ustawy Konstytucyjnej, ani też ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu. Ustawa może upoważnić Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy, w czasie i w zakresie, przez tę ustawę wskazanych, jednakże z wyjątkiem zmiany Konstytucji. Rozporządzenia, przewidziane w dwóch poprzednich ustępach, będą wydawane z powołaniem się na postanowienie Konstytucji, zawarte w tych ustępach, na wniosek Rady Ministrów i podpisane przez Prezydenta Rzeczypospolitej, Prezesa Rady Ministrów i wszystkich ministrów, oraz ogłoszone w Dzienniku Ustaw. Rozporządzenia te tracą moc obowiązującą, jeżeli nie zostaną złożone Sejmowi w ciągu dni 14 po najbliższym posiedzeniu Sejmu lub jeżeli po złożeniu ich Sejmowi zostaną przez Sejm uchylone."

/Nowela sierpniowa, 02.08.1926 r./

Tekst 3.

„Pomimo nagannych sytuacji nie zawieszono w Polsce funkcjonowania systemu parlamentarnego, nie wprowadzono cenzury ani nie ograniczono możliwości działania dla partii politycznych.

Kto myśli inaczej, jest niewolnikiem pewnej kliszy skojarzeń, ukutej przez czerwonych propagandystów, dla których Piłsudski, przeciwnik Rosji bolszewickiej, musiał z definicji być dyktatorem, orędownikiem wstecznictwa i przeciwnikiem postępu.

Jego powrót do władzy zapoczątkował okres porządkowania państwa. Wbrew oczekiwaniom jednych i obawom drugich Piłsudski nie rozwiązał parlamentu i bardzo szybko doprowadził do wyboru głowy państwa. W przemówieniu do przedstawicieli klubów parlamentarnych (29.05.1926 r.) powiedział: „...Warunki tak się złożyły, że mogłem nie dopuścić was do sali Zgromadzenia Narodowego, kpiąc sobie z was wszystkich, ale czynię próbę, czy można jeszcze w Polsce rządzić bęz bata. Nie chcę czynić nacisku, ale ostrzegam, że Sejm i Senat są instytucjami najbardziej znieawidzonym w społeczeństwie, ostrzegam, nie zawierajcie z kandydatami na prezydenta układów partyjnych, musi on stać ponad stronnictwami, winien umieć reprezentować cały naród. Wiedźcie, że w przeciwnym razie

nie będę bronił Sejmu i Senatu, gdy dojdzie do władzy ulica. Nie można w Polsce rządzić pod terrorem szuj i temu się przeciwstawiam...”.

/Przeciw sejmokracji, Janusz Cisek, <http://www.rp.pl/artukul/258727,338611.html/>

Tekst 4.

„Art. 2

(1) Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej.

(2) Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy Państwa.

(3) Jego obowiązkiem naczelnym jest troska o dobro Państwa, gotowość obronną i stanowisko wśród narodów świata.

(4) W jego osobie skupia się jednolita i niepodzielna władza państwowa.

Art. 3

(1) Organami Państwa, pozostającymi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej, są: Rząd, Sejm, Senat, Siły Zbrojne, Sądy, Kontrola Państwowa.

(2) Ich zadaniem naczelnym jest służenie Rzeczypospolitej.”

/Konstytucja kwietniowa, 23.04.1935r./

- a) Nazwij model ustrojowy obowiązujący w Polsce w latach 1921 -1926. Na poparcie swojego stanowiska przytocz 2 argumenty:

- b) Który rodzaj władzy został wzmocniony na mocy Noweli sierpniowej? Swoją odpowiedź poprzyj min. 1 argumentem.

- c) Porównaj zapisy Konstytucji z 1921 i z 1935 r. Która z nich była niedemokratyczna? Uzasadnij swe zdanie podając 2 argumenty.

- d) Wyjaśnij znaczenie terminu sanacja oraz podaj 2 powody, dla których Józef Piłsudski zdecydował się na zamach majowy.

Zadanie 14.

3 p.

Na podstawie tekstów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania:

Tekst 1.

„W imię Boga Wszechmogącego!

My, Naród Polski, dziękując Opatrzności za wyzwolenie nas z półtorawiekowej niewoli, wspominając z wdzięcznością męstwo i wytrwałość ofiarnej walki pokoleń, które najlepsze wysiłki swoje sprawie niepodległości bez przerwy poświęcały, nawiązując do świetnej tradycji wiekopomnej Konstytucji 3-go Maja, dobro całej, zjednoczonej i niepodległej Matki-Ojczyzny mając na oku, a pragnąc jej byt niepodległy, potęgę i bezpieczeństwo oraz ład społeczny utwierdzić na wiekistych zasadach prawa i wolności, pragnąc zarazem zapewnić rozwój wszystkich jej sił moralnych i materialnych dla dobra całej odradzającej się ludzkości, wszystkim obywatelom Rzeczypospolitej równość, a pracy poszanowanie, należne prawa i szczególną opiekę Państwa zabezpieczyć - tę oto Ustawę Konstytucyjną na Sejmie Ustawodawczym Rzeczypospolitej Polskiej uchwalamy i stanowimy.”

Tekst 2.

„Polska Rzeczpospolita Ludowa jest republiką ludu pracującego. Polska Rzeczpospolita Ludowa nawiązuje do najszczytniejszych postępowych tradycji Narodu Polskiego i urzeczywistnia idee wyzwolenicze polskich mas pracujących. Polski lud pracujący pod przewodem bohaterskiej klasy robotniczej, opierając się na sojuszu robotniczo-rolniczym, walczył dziesiątki lat o wyzwolenie z niewoli narodowej, narzuconej przez pruskich, austriackich i rosyjskich zaborców - kolonizatorów, tak samo jak walczył o zniesienie wyzysku polskich kapitalistów i obszarników. W okresie okupacji Naród Polski toczył nieustępliwą, bohaterską walkę z krwawym najazdem hitlerowskim. Historyczne zwycięstwo Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich nad faszyzmem wyzwoliło ziemie polskie, umożliwiło polskiemu ludowi pracującemu zdobycie władzy i stworzyło warunki narodowego odrodzenia Polski w nowych, sprawiedliwych granicach. Na wieczne czasy powróciły do Polski Ziemię Odzyskane. Wcielając w życie wiekopomne wskazania Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 22 lipca 1944 r. i rozwijając jego zasady programowe, władza ludowa - dzięki ofiarnym i twórczym wysiłkom polskiego ludu pracującego, w walce z zacięłym oporem rozbitek starego ustroju kapitalistyczno - obszarniczego - dokonała wielkich przeobrażeń społecznych. W wyniku rewolucyjnych walk i przemian obalona została władza kapitalistów i obszarników, utrwaliło się państwo demokracji ludowej, kształtuje się i umacnia nowy ustrój społeczny, odpowiadający interesom i dążeniom najszerszych mas ludowych.(...)Podstawę obecnej władzy ludowej w Polsce stanowi sojusz klasy robotniczej z chłopstwem pracującym. W sojuszu tym rola kierownicza należy do klasy robotniczej jako przodującej klasy społeczeństwa, opierającej się na rewolucyjnym dorobku polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego, na historycznych doświadczeniach zwycięskiego budownictwa socjalistycznego w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, pierwszym państwie robotników i chłopów.”

/ Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, 22. 07.1952/

Tekst 3.

„W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny, odzyskawszy w 1989 roku możliwość suwerennego i demokratycznego stanowienia o Jej losie, my, Naród Polski - wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł, równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego - Polski, wdzięczni naszym przodkom za ich pracę, za walkę o niepodległość okupioną ogromnymi ofiarami, za kulturę zakorzenioną w chrześcijańskim dziedzictwie Narodu i ogólnoludzkich wartościach, nawiązując do najlepszych tradycji Pierwszej i Drugiej Rzeczypospolitej, zobowiązani, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku, złączeni więzami wspólnoty z naszymi rodakami rozszanowanymi po świecie, świadomi potrzeby współpracy ze wszystkimi krajami dla dobra Rodziny Ludzkiej, pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności i prawa człowieka były w naszej Ojczyźnie łamane, pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność, w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem lub przed własnym sumieniem, ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla państwa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, współdziałaniu władz, dialogu społecznym oraz na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot. Wszystkich, którzy dla dobra Trzeciej Rzeczypospolitej tę Konstytucję będą stosowali, wzywamy, aby czynili to, dbając o zachowanie przyrodzonej godności człowieka, jego prawa do wolności i obowiązku solidarności z innymi, a poszanowanie tych zasad mieli za niewzruszoną podstawę Rzeczypospolitej Polskiej.

/Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej 02.04.1997r./

- a) Porównaj wartości, do jakich odwołują się preambuły powyższych konstytucji.
.....
- b) Na jakich doświadczeniach historycznych cytowane dokumenty budują wizję przyszłej Polski?
.....
- c) Który (-e) z powyższych dokumentów nie realizują zasady suwerenności narodu? Uzasadnij odpowiedź.
.....

Zadanie 15.

2 p.

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania:

Tekst 1.

„Na temat zmian w konstytucji jåkamy się już od 10 lat. Zaczynamy mówić, gdy pojawia się doraźny polityczny kłopot, i zacinamy się, gdy na chwilę kłopot zostanie zażegnany.

Od 1997 r. dokonano zaledwie dwóch zmian w ustawie zasadniczej, z których jedna - dotycząca europejskiego nakazu aresztowania - była niezbędna ze względu na przystąpienie do Unii Europejskiej. Druga - dotycząca zakazu kandydowania w wyborach osób skazanych - zupełnie zbędna, chaotyczna, podyktowana populistycznym hasłem, że przestępcy nie mogą kandydować do parlamentu. W ten sposób wypychano z Sejmu Andrzeja Leppera, mimo że wcześniej dokonali tego wyborcy.

Obok zmian w samym tekście ustawy zasadniczej mamy jedno istotne orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w kwestii sporu kompetencyjnego między prezydentem a premierem o politykę zagraniczną - kto reprezentuje stanowisko Polski na szczytach UE. Orzeczenie zostało wywołane, po słynnych bitwach o krzesła i samoloty, bardziej charakterem i ambicjami niż niejasnością materii konstytucyjnej. Niemniej Trybunał uznał, że jest to spór kompetencyjny i w efekcie - prosto rzecz ujmując - wystawił prezydentowi bilet lotniczy, z którego może korzystać, kiedy chce, jednocześnie zasznurowując mu usta i ograniczając go do prezentowania stanowiska rządu. Dla konstytucjonalistów rzecz była od początku jasna, ale dobrze, że TK ostatecznie ten problem rozstrzygnął, gdyż praktyczne znaczenie werdyktu już widać. Lech Kaczyński wyraźnie osłabł w woli prowadzenia autonomicznej polityki zagranicznej, co oczywiście wiązać można również z fiaskami kolejnych jego projektów.

Żadnej innej zapowiedzi zmian nie zrealizowano. Co więcej, gdy ktoś się bardziej systematycznie za taką pracę wziął, ruszały podejrzenia, jaki ma w tym interes, w czyim imieniu przemawia, jakie zamówienie polityczne realizuje. Kto za tym stoi, premier czy może prezydent. Taki los spotkał na przykład trzech byłych prezesów Trybunału Konstytucyjnego.

Mamy też zamulanie debaty propozycjami bez sensu. Swego czasu premier Tusk, pod wpływem emocji i nie bardzo wiedząc, czy rzecz można w ogóle prawnie zapisać, zapowiedział coś w rodzaju chemicznej kastracji pedofilów. PiS natychmiast przelicytował, że kastrację pedofilów trzeba wpisać do konstytucji, a oprócz tego ograniczenie dostępu do funkcji publicznych byłym funkcjonariuszom SB, otwarcie archiwów IPN, otwarcie zawodów prawniczych, ograniczenie władzy sądowniczej.

Tak więc konstytucja miała by w istocie stać się programem wyborczym PiS, a może wręcz zapisano by w niej ustanowienie IV RP, aby wreszcie rzecz się, przynajmniej na papierze, dokonała. Konstytucja jako program wyborczy była też pomysłem Polski XXI, gdy wydawało się, że ten ruch ma przed sobą przyszłość. Rafał Dutkiewicz jako pierwszy postulat, z którym miał zamiar ubiegać się o prezydenturę, zapowiadał nową konstytucję, nie przedstawił jednak jej założeń.”

/Janina Paradowska, Zasadniczy kłopot, Polityka nr 37 (2722), 2009-09-12/

a) Wymień zmiany wprowadzone do Konstytucji z 1997r.

.....

b) Dlaczego niektóre propozycje zmiany Konstytucji J. Paradowska określa jako „zamulanie debaty propozycjami bez sensu”?

.....

Zadanie 16.

1 p.

<http://mleczko.interia.pl/galerie/o-politykach/zdjecie,429325,4/>

a) Jaką wolność chcą swym działaniem naruszyć policjanci?

.....

Część III

Zadanie 17.

20 p.

Temat 1: Jaki model rządów w Polsce jest optymalny? Zaproponuj model ustrojowy, który Twoim zdaniem jest najlepszy dla Polski, popierając swe stanowisko 5 argumentami. Wykorzystaj 2 materiały źródłowe.

Temat 2: Czy Polska potrzebuje nowej Konstytucji? Przedstaw po 2 argumenty „za” i „przeciw” uchwaleniu nowej Ustawy Zasadniczej. Wyraź własne zdanie i uzasadnij je 4 dodatkowymi argumentami. Wykorzystaj 3 materiały źródłowe.

Wybieram temat nr: